

BLUMENTÁL

Ročník XXIII

Číslo 9

September 2012

Dva dni v roku alebo celý život?

Pri katechézach, keď rozoberám tému Cirkevných prikázani, svätenie nediel' a účasť na svätej omši v nedeľu a v prikázaný sviatok zvyknem aj vymenovať konkrétne sviatky a v akom termíne sa slávia. V našej cirkevnej provincii je deväť cirkevne prikázaných sviatkov. Do roku 1990 ich bolo desať. S povolením príslušnej Kongregácie v Ríme bol na žiadosť našich biskupov vynechaný ako prikázaný sviatok sv. Jozefa.

V niektorých krajinách možno so súhlasom Svätej Stolice určité sviatky zo zoznamu povinných vynechať, alebo z vážnych pastoračných dôvodov ich presunúť na najbližšiu nedeľu. Pri téme prikázaných sviatkov, poukazujem na určitú flexibilitu, ktorá je nielen možná, ale sa aj praktizuje. Zároveň, vzhľadom na konkrétne cirkevné pomery na Slovensku dokladám, že: sú tu ešte dva sviatky, ktoré nie sú cirkevne prikázané ani v univerzálom, ani v miestnom cirkevnom kalendári: sviatok našich vierozvestov sv. Cyrila a Metoda (5. júla) a slávnosť Sedembolestnej Panny Márie, hlavnej patrónky nášho národa (15. septembra). Ale hoci nie sú cirkevne prikázané, kresťan-katolík, ktorý si váži svoju vieru, cíti duchovné puto k svojej Cirkvi a miluje náš národ a svoju vlasť, nebude sa pýtať: „Keď v ten deň nepôjdem do kostola, nebudem mať hriech a nemusím sa z toho spovedať?“

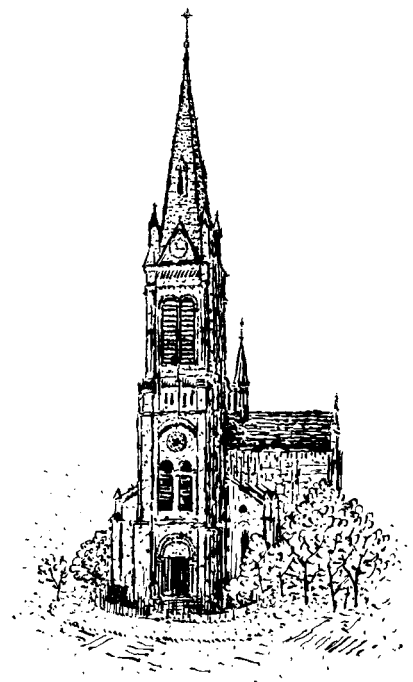
Sú určité záležitosti v našom duchovnom živote, kde by bolo zvláštne, až trápne stavať to do kategórie hriech alebo „nehriech“ či „zákon a sankcia“. Kto má úprimný a zrelý vzťah k viere, Cirkvi a národu, ak zo závažných príčin v ten deň nejde do kostola, ten sa umára nie iba otázkou, či má hriech alebo nemá. Napokon, závažné (nie subjektívne a svojrázne) príčiny nás dokážu ospravedlniť aj od bohoslužby v nedeľu alebo v prikázaný sviatok. Skôr ide o situáciu, keď nejdemo do chrámu preto, lebo sme sa nechali premôcť lenivosťou. Kým v prípade nedele a prikázaného sviatku neúčasť na bohoslužbe bez primeraného dôvodu je hriechom, dokonca ťažkým, a teda aj dôvodom na svätú spoveď, v prípade sviatku našich Vierozvestov a Sedembolestnej nás skôr ťaží iná otázka: idem do kostola len preto, že je nejaká omša prikázaná, alebo je dobré mať aj vyššiu, vznešenejšiu motiváciu?

V tomto roku sme 5. júla začali oslavu veľkého jubilea - 1150. výročia príchodu solúnskych bratov na naše územie, ktoré vyvrcholí na budúci rok. Každoročne sa v tento deň konajú slávnosti, zvlášť na miestach osobitne spojených s ich misiou - Nitra, Devín, Veľhrad. Nielen veriaci, ktorí vyzdvihujú duchovný rozmer ich misie, ale aj vlašnejší vo viere, ba aj neveriaci, ktorí poukazujú na význam solúnskych bratov z hľadiska kultúrneho rozmachu Veľkej Moravy, čiže v podstate všetci, aj keď z rôznych aspektov, zdôrazňujeme význam cyrilometodského dedičstva, dokonca sa naň odvoláva aj preambula našej Ústavy. Preto je 5. júl nielen cirkevným (aj keď paradoxne neprikázaným), ale zároveň aj štátnym sviatkom. (Všetkých štátnych sviatkov je päť.) Analogicky je pre nás dôležitý aj ďalší sviatok - slávnosť Sedembolestnej Panny Márie. Nevie si predstaviť u nás tento sviatok bez krásnej a množstvom veriacych naplnenej púte a pontifikálnej svätej omše v našej národnej bazilike v Šaštine, ktorá prednedávnom oslávila 250 rokov svojej existencie.

Kým duchovný alebo aspoň kultúrny rozmer poslania sv. Cyrila a Metoda uznávajú takmer všetci, v prípade oslavy Sedembolestnej si viem predstaviť zvrátené čelo tých, ktorí nevedia v sebe premôcť anti-mariánsky komplex, hoci by bolo veľmi nápomocné uznať, že úcta k Panne Márii a jej osobitný aspekt - bolesti, ktoré pretrpela, majú úžasný biblický a evanjeliový pôvod. Na druhej strane mnohí, bez ohľadu na konfesiu, uznávajú skutočnosť, že pohnuté dejiny nášho národa a to, že sme vyviazli z rôznych historických kalamít aj tam, kde sa v nich „potopili“ oveľa silnejšie národy, je prejavom duchovnej sily, prameniacej z viery. Nielen strach, ale aj pokora a nádej, s akou naši predkovia unikali pred nebezpečenstvami, a popri osobnom najnevyhnutnejšom imaní stihli ešte zachrániť sochu alebo obraz nebeskej Matky, a tak premenili hory či údolia na sanktuária - nedá sa len tak ľahko prehliadnuť.

Vďaka viere sa pozviechali aj v situáciách, ktoré by iných úplne zdeptali. Preto aj štát uznáva sviatok Sedembolestnej ako deň pracovného pokoja. (Takých dní je na Slovensku desať.) V poslednom období sa u nás strhla dosť veľká diskusia, takmer konflikt o rusení niektorých sviatkov alebo dní pracovného pokoja. Jeden z nich sa môže dotknúť aj sviatku Sedembolestnej. Časť neveriacej populácie v tom vidí príležitosť „kopnúť si“ do Cirkvi, niektorí veriaci naopak cítia v tom marginalizáciu náboženstva a následne komplex menejcnosti. Dokonca vyšli aj s petičnou iniciatívou, a pred kamerami ju podpísali aj tí, u ktorých je otázne, či chápu zmysel tohto sviatku alebo skôr chcú zatiahnuť Cirkve do svojich šarvátok. Niektorí ekonómovia hovoria o veľkej strate pre národné hospodárstvo, ktorú vraj spôsobuje každý deň, keď sa nepracuje. Môže napriek globálnej kríze zachrániť našu ekonomiku jeden deň (z tých pätnástich, ktoré sú buď štátnym sviatkom alebo dňom pracovného pokoja)? A ak by bola situácia ešte ťaživejšia, ako sa to bude potom riešiť? Zrušíme aj všetky ostatné sviatky vrátane vianočných a s „vyplazeným jazykom“ dobehneme na polnočnú a potom rýchlo späť na nočnú zmenu? Ak vezmeme do úvahy, že niektorí zamestnávateľia (nielen tí ázijskí či západoeurópski, ale aj naši) si zame-

(Dokončenie na s. 8)

Slovákova prosba k Márii

Ten, ktorý z kríža hriechy sveta sníma,

Kráľovnú dal nám podľa svojho vzoru:

má v srdci meč a sedem bolestí má,

keď z hôr, čo vzdorne rodnú zem nám orú,

až tolko slz jej zvlažilo už svahy,

že s Váhom, s Hronom ronia sa až k moru.

Predsa ten Bôl - preň neboli už váhy -

Prijala zem i podľa Tvojho slova.

Tým sladuckým „áno“ zvonil kraj náš drahý.

Ó naša Mať, Mať večného Slova,

chráň nám Kríž i svoje deti pod ním,

im do mena dal On zvuk svojho Slova.

Chráň nás a kalich protivienstiev odním,

mať Ježišova, matka naša svätá:

nech silu lásky vlieva bratom rodným

Ten, ktorý z kríža sníma hriechy sveta.

Viliam Turčány: Dar a Rada 1995

TY SI SLÁVA NÁŠHO NÁRODA...

V Edene, pod rajským stromom, stála žena menom Eva (porov. Gn 3). Pokúšaná zlým duchom, siaha po tom, čo myslí že je Boží život. V skutočnosti je to zárodok smrti, ktorý sa jej postupne zmocňuje (porov. Jak 1, 15; Rim 6, 23). Na Kalvárii, pod drevom kríža, stála iná žena, Mária (porov. Jn 19, 25 - 27). Otvorená Božiemu zámeru spolu s ním prežíva vo svojom srdci obetu, ktorou sa Syn odovzdáva Otcovi pre život sveta. Prijímajúc apoštola Jána, ktorého jej Ježiš zveril, stáva sa matkou všetkých ľudí... (Ján Pavol II.)

Sedem bolesti...

Pätnásteho septembra si pripomíname sedem bolesti Božej Matky. Ktoré sú to, a čo znamená číslo sedem v biblickej reči? Najprv sa hovorilo o piatich bolestiach, ako sa uctievalo päť rán Krista Pána. Potom sa začalo uctievať sedem bolesti: sedem v biblickej reči znamená plnosť, dokonalosť. Keďže popri Kristovi najviac trpela Panna Mária, ľud chcel vyjadriť túto plnosť bolesti číslom sedem. Neznamená to obmedziť utrpenie na sedem historicky presne určených udalostí, ale naznačuje to plnosť kalicha utrpenia, ktorý pila Mária spolu s Kristom.

Aby sa skonkrétnil titul Sedembolestná, počítali sa len tie bolesti, ktoré Mária znášala s Kristom v dňoch jeho najväčšieho utrpenia: 1. keď Ježiša zajali a bičovali, 2. keď ho predviedli pred Piláta a odsúdili, 3. keď nad ním vyriekli ortieľ smrti, 4. keď ho pribili na kríž, 5. keď vypustil ducha na kríži, 6. keď ho snáži z kríža, 7. keď ho uložili do hrobu. Neskôr sa obraz bolesti rozšíril aj na Kristovo detstvo. Mariánski ctitelia vymenúvajú aspoň sedem najznámejších bolesti Božej Matky. Prvou je proroctvo Simeona, ktorý jej na 40. deň po narodení Ježiša predpovedal ťažkú budúcnosť Božieho Syna a aj to, že jej vlastnú dušu prenikne meč. Druhykrát Mária trpela, keď musela s dieťaťom utekať do Egypta pred Herodesom, ktorý dal v strachu pred novým kráľom vyvraždiť v Betleheme a na okolí všetkých chlapcov mladších ako dvojročných. Treťou bolesťou pre Máriu bola strata dvadsiatročného Ježiša v jeruzalemskom chráme počas veľkonočných sviatkov. Štvrtú a piatu bolesť prežívala Matka Božieho Syna pri umučení syna, keď sa s ním stretla na krížovej ceste a keď stála pod krížom. Posledné dve bolesti ju zasiahli po Ježišovej smrti, keď držala v náručí jeho mŕtve telo a keď jej ho vzali, aby ho uložili do hrobu. Svojím utrpením spolupracovala Mária na vykupiteľskom diele Syna a veriaci ju uctievať ako Matku plnú bolesti. Krásne je to znázornené na bočnom oltári Sedembolestnej v Konkatedrále - Dóme sv. Martína v Bratislave.

Slováci k Bolestnej matke oddávajú prechovávali osobitnú úctu a dôveru v trápeniach. Omšové texty zo sviatku Sedembolestnej vyjadrujú vieru, že ani teraz neprestáva orodovať za nás a s materinskou láskou sa stará o bratov a sestry svojho Syna.

Kde sa v histórii vzal sviatok Sedembolestnej Panny Márie?

Prvá zmienka o sviatku Sedembolestnej Božej Matky pochádza z roku 1412, keď

ho spomenuli na cirkevnom sneme v Kolíne nad Rýnom. Pre celú Cirkev ho však ustanovil až pápež Benedikt XIII. roku 1727, ktorý zároveň povolil, aby sa Panna Mária Sedembolestná uctievala ako Patrónka Slovenska. No úcta k bolestnej Matke Márii je oveľa staršia: Už v štvrtom storočí sa začína teologicky uvažovať o bolestiach Panny Márie. Píšu o nich sv. Ambróz, sv. Pavlín z Noly, sv. Augustín a sv. Efrém. Zo šiesteho storočia sa zachovala dramatická báseň o Pánovom umučení pripisovaná sv. Gregorovi Nazianskemu, v ktorej sú aj dojímavé verše o bolestiach jeho Matky, Panny Márie. Po roku 1000 sa úcta k Máriiným bolestiam veľmi rozšírila vplyvom rytierskeho zmysľania. Množili sa maľby Márie stojacej pod krížom svojho Syna a rástol aj počet kostolov zasvätených bolestnej Matke. Vitaným námetom pre majstrov slova bol *Nárek Panny Márie*. Medzi týmito básňami vyniká doteraz neprekonaná *Stabat Mater dolorosa*, ktorej autorom je pravdepodobne Jacopone da Todí.

Z roku 1423 je prvý doteraz známy záznam o sviatku z Kolína, kde ho miestny cirkevný snem zaviedol na oddinenie urážok husitov voči ukrižovanému Kristovi a jeho Matke. Odtiaľ sa tento sviatok rozšíril do celej Európy pod rôznymi menami a s rozličnými dátumami.

R. 1482 flámsky farár Ján Coundenberghé šírili úctu k siedmim bolestiam. Súčasne sa šírilo Bratstvo Siedmich bolesti Panny Márie, ktoré hneď schválil a podporoval pápež (Alexander VI. roku 1495).

R. 1727 Benedikt XIII. situáciu vyriešil, keď tomuto sviatku určil meno: Sviatok Sedembolestnej Panny Márie a ustanovil aj dátum - piatok pred Kvetnou nedeľou. Popri tomto sviatku v stredoveku vznikol aj druhý sviatok s týmto titulom. Slávil sa v polovici septembra a rozširovala ho najmä rehoľa Sluhov Panny Márie. Povolil ho Inocent III.

R. 1814 Pius VII. predpísal tento sviatok pre celú Katolícku cirkev.

R. 1913 Pius X. liturgickou reformou ustálil ako trvalý deň sviatku 15. september.

R. 1927 slovenskí veriaci na čele s biskupmi podali žiadosť do Ríma o povolenie pridať v loretánskych litániach prosbu Matka sedembolestná, oroduj za nás. Túto žiadosť však 8. apríla Kongregácia obradov zamietla. O dva týždne na ďalšom zasadnutí však rozhodla pozitívne v tom zmysle, že sa po litániách dovoľuje pridať prosbu: *Oroduj za nás, Matka Sedembolestná s odpoveďou: aby sme sa stali hodní Kristových prisľúbení.*

R. 1964 Pavol VI. z úcty Slovákov

k Matke Prebolestnej vyhlásil dekrétom *Quam pulchra* našu svätýňu v Šaštine za baziliku minor - menšiu baziliku

R. 1976 Kongregácia pre sviatosti a bohoslužbu schválila *slovenské proprium liturgie hodín*, v ktorom sa tento sviatok označuje ako: *Beatae Mariae, Patronae Slovaciae*, čiže *Blahoslavená Mária, Patrónka Slovenska*.

Spojitosť sviatku Sedembolestnej so Slovákmi a Slovenskom

Už sme spomínali Benedikta XIII. a rok 1727. Na našom území v tom čase vznikali chrámy zasvätené Božej Matke, a to najmä po roku 1250, teda po odchode Tatárov. Necelé tri desaťročia predtým vznikla vo Florencii *rehoľa servitov* (uznal ju pápež Alexander IV. roku 1253), ktorí sa venovali úcte Sedembolestnej Panny Márie. Jej uctievanie sa neskôr rozšírilo aj na naše územie. Postupne bolo na Slovensku zasvätených Sedembolestnej Panne Márii vyše 45 kostolov a kaplniek a v druhej polovici 16. storočia r. 1564, sa začala uctievať aj v Šaštine.

Národnou svätýňou Sedembolestnej Panny Márie na Slovensku sa stal chrám v Šaštine, kde sa aj tento rok v dňoch 14. - 17. septembra uskutoční národná púť. Je toto miesto niečím výnimočné?

Šaštín sa nemôže pochváliť pôvabným údolím ako Marianka, ani prekrásnymi lesmi ako Staré Hory či vrchom, na ktorom leží levočská bazilika. Zato všetky tri pútnické miesta prekoná chrámom, v ktorom sa uchováva milostivá socha Sedembolestnej.

Imrich Czobor, zástupca uhorského palatína a vlastník šaštínskej pevnosti, mal prchkú povahu. Svojej nábožnej manželke Angelike Bakičovej pripravil nejednu trpkú chvíľu. Aj v deň, keď sa viedli kočom záhorskou rovinou, pre čosi sa nepohodli. Imrich rozpálený hádkou sa neovládal, vysotil manželku z koča a hnal kone ďalej. So slzami v očiach si Angelika kľakla na zem a vrúcne sa modlila za obrátenie svojho manžela. Odrazu jej zdalo, že pred ňou stojí Sedembolestná so súcitom v tvári. Nešťastná žena sa ešte vrúcnejšie modlila a sľúbila, že ak sa jej muž napravi, dá z neďalekého hruškového stromu vyhotoviť sošku Božej Matky a postaví kaplnku. Na Angelikinu dušu sa zniesol pokoj a v nádeji sa pobrala domov. O chvíľu spozorovala koč, a keď sa priblížil, spoznala manžela. Imrich Czobor vystúpil z koča, pokorne ju poprosil o odpustenie a súhlasil so sľubom, ktorý dala manželka Božej Matke. V ten deň roku 1564 sa tu uskutočnil prvý zázrak - uzdravilo sa ľudské srdce. Socha Sedembolestnej Panny Márie onedlho skutočne stála na mieste, kde sa príhoda odohrala. Veriaci v čoraz väčšom počte nasledovali Imricha a Angeliku, ktorí sa prichádzali s rodinou i so služobníctvom,

pribúdalo aj zázračných uzdravení. Vtedy sa splnila druhá časť Angelikinho sľubu – pre sochu dali postaviť trojbokú kaplnku, ktorá sa stala cieľom mnohých púti.

Mariánska úcta – podstatná súčasť katolíckej zbožnosti a spirituality

Nie všetky cirkvi ju však majú, prečo práve v Katolíckej cirkvi a aké tam má miesto? Mariánska úcta vychádza z Katolíckej cirkvi, ale aj z ortodoxných, teda pravoslávnych cirkví, a pramení zo Svätého písma. Mária bola žena, ktorá rozjímala o Božích slovách, zachovávala ich vo svojom srdci, stala sa prvou učeníčkou Krista, stála pri jeho kríži a plnila Božiu vôľu. To je veľká výzva. Škoda, že táto úcta v protestantských cirkvách, pod vplyvom myšlienky, že katolíci zbožšujú Máriu, upadla. No Martin Luther sám bol horlivým čitateľom Božej Matky. Nakoniec aj najslávnejšie chrámy protestantov sú zasvätené Božej Matke. Spomeňme napr. len Berlín, Dráždany...

Posolstvo sviatku Sedembolestnej

Najlepšie ho azda vystihujú slová Jána Pavla II. z 1. júla 1995 keď navštívil Šaštín a jeho baziliku: „*Ty si mať dobrotivá, patrónka ľútostivá, oroduj vždy za náš národ u svojho Syna.* Keď takto spievajúci pútnici z celého Slovenska prichádzajú do Šaštína, pozdravujú Božiu Matku, svoju patrónku. Podobne ju pozdravujú aj poľski pútnici v Čenstochovej: *Ty si veľká sláva nášho národa!*

Drahí bratia a sestry, tu v Šaštíne je národná svätyňa Slovenska. Dnes do tejto baziliky prichádza pápež ako pútnik hneď na začiatku svojej apoštolskej návštevy. Táto svätyňa si pamätá veľa pokolení pútnikov, ktorí sem prichádzali zo všetkých končín vašej krajiny, a uchováva spomienku na všetko, čo úzko súvisí s ich životom: na radosť, na smútok a utrpenie, ktoré nechýbali vo vašich dejinách, ako nechýbajú v živote nijakého človeka a nijakého národa na zemi. Je dobre, keď má človek niekoho, s kým sa môže podeliť o radosť i žiaľ. Je dobre, keď máte vo svojej veľkej slovenskej rodine Matku, ktorej možno dôverovať a zveriť jej všetky bolesti a nádeje. Na tomto mieste ju uctievať ako Sedembolestnú, ako Matku, ktorej srdce bolo pod krížom prebodnuté siedmimi mečmi bolesti, ako to zdôrazňuje tradícia.

Je prozreteľné, že práve toto je mariánska svätyňa vášho národa, chrám, do ktorého putuje celé Slovensko. Vaši predkovia tu hľadali posilu v životných ťažkostiach. Hľadali tu posilu v časoch poznačených utrpením.

Šaštínsku svätyňu môžeme vo svetle dnešnej liturgie pripodobniť k jeruzalemskému večeradlu – miestu, kde Pán Ježiš ustanovil Eucharistiu. Bolo aj miestom, kde apoštolí po nanebovstúpení zotrvali na modlitbách spolu s Pannou Má-

riou, Ježišovou matkou. Táto dnešná liturgia nám chce povedať, že tu, na tomto mieste sa Panna Mária modlí s nami. Tu jej nepredkladáme iba my svoje modlitby, prosby, vďaky a odprosienia, ale predovšetkým ona sa modlí s nami, ako sa modlila s apoštolmi v očakávaní Turíc. A toto očakávanie v modlitbe bolo zavŕšené zoslaním Ducha Svätého, ktorý spočinul na apoštoloch zhromaždených vo večeradle a premenil im srdcia. V sile tejto premeny sa z ustráchaných ľudí stávajú odvážni svedkovia, odhodlaní plniť úlohu, ktorú im zveril Kristus. A hneď na Turíce začínajú v Jeruzaleme plniť svoje apoštolské poslanie.

Čo to znamená pre nás tu zhromaždených, pre vás, ktorí ste prišli do Šaštína z rozličných častí Slovenska?

Panna Mária nás tu prijíma do toho istého spoločenstva modlitby, ktoré spolu s ňou vytvorili apoštolí v jeruzalemskom večeradle, a v tomto spoločenstve sa modlí s nami za obrátenie našich srdiec. Veď mariánske svätyne sú naozaj miestami duchovnej premeny, miestami obrátenia. Skúsenosť ukazuje, že sú to miesta, kde sa ľudia najčastejšie vracajú k sviatosťi pokánia, aby začali v matkinom dome nový život a vrátili sa duchovne obnovení.

Ako pastier celej Cirkvi by som sa dnes v Šaštíne chcel osobitne poďakovať Sedembolestnej Panne Márii za túto premenu ľudských srdiec. A súčasne so zreteľom na nové časy a nové duchovné potreby ľudí, ktorí obývajú túto krajinu, chcem v tejto svätyni poprosiť Pannu Máriu, aby aj naďalej poskytovala materskú pomoc pri premenení srdiec. Prosim ju, aby bdela nad celým duchovným životom Slovenska. Zvlášť jej odporúčam mladú generáciu, všetkých tripiacich a všetkých, čo hľadajú pravdu. Odporúčam jej celý váš národ, ktorý nedávno prekročil prah samostatnosti, po ktorej ste tak dlho túžili. Ako nezávislý národ môžete pri vstupe do šaštínskej mariánskej svätyne ešte s väčšou radosťou spievať: *Ty si Mať dobrotivá, patrónka ľútostivá, oroduj vždy za náš národ u svojho Syna...*

Žena, hľa, tvoj syn

Na mnohých miestach sveta a veľa ráz cez rok sa ohlasuje stať Evanjelia svätého Jána, ktorá predstavuje Pannu Máriu po krížom. Takými miestami sú hlavne mariánske svätyne, kde sa vždy znova ak-

tualizuje toto evanjelium. Keď Ježiš z výšky kríža videl svoju matku a pri nej učeníka, ktorého miloval, povedal matke: *Žena, hľa, tvoj syn.* Potom povedal učeníkovi: *Hľa, tvoja matka.* *A od tej chvíle si ju učeník vzal k sebe* (porov. Jn 19, 25 – 27).

Ježiš Kristus nás učil volať Boha: *Otec*, ako to robil on. Takto sa obraciame na neviditeľného, ktorý je na nebesiach a súčasne objíma celé stvorenie: *Otče náš, ktorý si na nebesiach, posväť sa meno tvoje.* Túto modlitbu nás naučil Ježiš Kristus, jednorodený Syn nebeského Otca, pravý Boh. A zhrnul do nej to najdôležitejšie, čo človek môže a má povedať nebeskému Otcovi.

Podobne nás ten istý Kristus ako pravý človek naučil obracať sa na svoju pozemskú matku slovami, ktoré našli svoje definitívne potvrdenie vo chvíli jeho smrti na kríži: *Žena, hľa, tvoj syn.* Panna Mária ich prijíma z hlasu a zo srdca ukrižovaného Ježiša. Vztahujú sa priamo na apoštola a evanjelistu Jána, ktorý je tam spolu s ňou pod krížom. Jemu Kristus hovorí: *Hľa, tvoja matka.* Ale tie slová majú aj širšiu platnosť. Kristus, Boží Syn a syn Panny Márie, zjavuje v hodine svojej smrti pravdu o všeobecnom materstve svojej matky ako Matky všetkých ľudí. Apoštol Ján stojí pod krížom, aby zastupoval nás všetkých. A my môžeme v slovách, ktoré Kristus povedal Jánovi, nájsť tú istú pravdu o Máriinom materstve, ako bola odovzdaná jemu. Odtedy jej môžeme vraviť *Matka moja* a *naša Matka*, ako jednotlivci aj ako spoločenstvo. Celé národy ju môžu volať Matka, tak ako to robíte vy, keď jej zverujete každý svoj deň.

Potvrdením toho sú záverečné slová dnešného evanjelia: *Učeník si ju vzal k sebe* ako vlastnú matku (porov. Jn 19, 27). Ona bude bývať s ním ako matka so synom. Tento detail, zachytený v Evanjeliu podľa svätého Jána je dôležitý aj pre vás, ktorí voláte Pannu Máriu *Matka!* Ona túži, aby ste ju prijali do svojho domu, do každého slovenského domu, do celého života vášho národa. Veď čo predstavuje táto šaštínska svätyňa, ak nie skutočnosť, že Panna Mária, matka Slovákov, býva v tomto jedinečnom dome, v ktorom sa všetci synovia a dcéry vášho národa cítia ako v matkinom dome? Tu chce Panna Mária, Kristova matka, byť pre vás matkou. Chce, aby ste boli voči nej veľmi úprimní a jednoduchí. Tu je jej príbytok a vďaka tomu, že na vašej slovenskej zemi stojí dom Božej Matky, nik z vás nie je bez domova. Sem môže prísť každý a môže sa cítiť ako v matkinom dome.“ (Šaštín, 1995)

... Zajtra budeme sláviť sviatok Sedembolestnej, ktorú si, ako svoju Patrónku, zbožne uctievať. Jej zverujem súčasnosť i budúcnosť Cirkvi a slovenského národa, aby rastúc pod Kristovým krížom, v ňom vedeli objaviť a prijať posolstvo lásky a spásy.

Vďaka ti, Slovensko! Všemohúci Boh nech ťa zehná... (Ján Pavol II., Petržalka, 14. septembra 2003)

Daniel Dian

AVE CRUX, SPES UNICA - BUĎ POZDRAVENÝ KRÍŽ, JEDINÁ NÁDEJ!

Možno si pamätáme, ako pred pár rokmi v niektorých západných krajinách Európy vyvolala veľmi živé diskusie otázka krížov na verejnosti. Niekomu pohľad na ukrižovaného Krista prekážal a boli snahy zakázať tento kresťanský znak. „Nech si ho kresťania, ak chcú, majú vo svojich domoch, ale na verejnosti nemá čo hľadať.“ V tom má byť naša spoločnosť „tolerantná“ voči všetkým náboženstvám, čo podľa mienky odporcov kríža znamenalo odstrániť všetky náboženské znaky. Táto kauza bola len súčasťou celkového trendu v západnej kultúre, ktorý sa usiluje zatlačiť kresťanstvo do súkromia, odstrániť ho z verejného prostredia.

Cieľom tohto článku však nie je dokazovanie kresťanských koreňov našej kultúry, zastavíme sa pri tom, čo spustilo diskusiu – prítomnosť kríža v našom prostredí.

Ešte sa často stretáme s týmto symbolom. Kríže na kostoloch, na vrchoch, pri cestách, v domácnostiach, v autách, zavesené na krku... Aký je správny kresťanský postoj k tomuto symbolu? Je jasné, že krížik na krku či v aute z nás nerobí kresťana. Ale vnímame aj to, že tieto symboly nie sú bezvýznamné. Pomáhajú budovať kresťanské povedomie, pripomínajú podstatné kresťanské hodnoty.

V Cirkvi každoročne slávime osobitný sviatok venovaný úcte k svätému krížu: **Štrnásty september – sviatok Povýšenia svätého kríža**. Tento deň je príležitosťou zastaviť sa pri tomto tak rozšírenom symbole, uvedomiť si jeho význam, dať tejto vonkajšej forme správnu duchovnú náplň. Môže nám pri tom pomôcť aj pohľad do histórie – ako sa rozvíjala úcta ku Kristovmu krížu, kto bol jej šíriteľom, ktoré dejinné udalosti boli kľúčové pre kult Kristovho kríža. Na záver sa zamyslíme nad prítomnosťou, nad tým, ako si dnes môžeme a máme kresťanovsky uctievať Kristov kríž.

Nechcem medzi vami vedieť nič iné, iba Ježiša Krista, a to ukrižovaného (1 Kor 2, 2)

Táto veta z Pavlovho listu Korinťanom jasne vyjadruje, akú dôležitosť dávali prví kresťania Kristovmu krížu. Ohlásil, že Kristus za nás zomrel na kríži a vstal z mŕtvych, znamenalo vyjadriť jadro celého kresťanského poslania: Božiu nekonečnú lásku k nám, ktorá sa obetovala až na smrť, ako aj Božiu nekonečnú moc, ktorá smrť premočila. Ohlasovať tieto pravdy vo vtedajšom prostredí však znamenalo, vystaviť sa posmechu. Svätý Pavol píše: *Slovo kríža je bláznovstvom pre tých, čo idú do záhuby, ale pre tých, čo sú na ceste spásy, teda pre nás, je Božou mocou* (1 Kor 1, 18). Keď sa v prvej Cirkvi spomínal kríž, nemysleli sa pod tým nejaké symboly, ale udalosť ukrižovania. Prvá Cirkev nepoznala krížiky na krku či v domácnostiach, ba ešte ani gesto prežehňavania nebolo rozšírené. *Kristov kríž* – to bolo predovšetkým slovo sprítomňujúce skutočnosti, ktoré sa udiali na Kalvárii, ale mali dopad na celé dejiny. Odborne povedané, *kríž* je v tomto období *kerygmou* – ohlasovaním základných právd o Božej láske a moci v Ježišovi Kristovi, ktoré vyzývajú na obrátenie, na radikálnu zmenu života.

Kríž ako symbol

Z čias prvých kresťanov sa nám zachovalo veľa rôznych kresťanských symbolov. Ich zbierku nájdeme hlavne v katakom-

bách – pohrebiskách kresťanov prvých storočí. Keď navštívime napríklad katakomby sv. Kalixta v Ríme na Apijskej ceste, stretáme sa s celou zbierkou kresťanských symbolov – ryba, pastier, modliaca sa postava, kotva... Je zaujímavé, že kríž medzi nimi nie je. Hlavným kresťanským symbolom sa teda stal až neskôr. Pomohli pri tom udalosti, o ktorých si o chvíľu povieť. Zaujímalo by nás však, kde nájdeme prvýkrát zachytený symbol Ukrižovaného? Možno budeme prekvapení. Najstarší zachovaný symbol kríža nenakreslila ruka zbožného kresťana, ale naopak, pochádza od mladého pohanského chlapca, ktorý sa posmieval svojmu kresťanskému spoločníkovi. Nakreslil „grafit“, ktorý sa zachoval v jednom z rímskych domov z 2. storočia. Je na ňom zobrazená ukrižovaná postava s oslou hlavou. Pod krížom kľučí mladík – kresťan. Vedľa je posmešný nápis: *Alexamenos sebethe theon – Alexamenos sa klaňa svojmu Bohu*.

Nájdenie a povýšenie svätého kríža

Veľký obrat v postoji k symbolu Kristovho kríža zaznamenávame v 4. storočí. Je spojený s udalosťami, ktoré súvisia aj so sviatkom Povýšenia svätého kríža. Spájajú sa s veľkou postavou cirkevných dejín na prelome 3. a 4. storočia, so svätou Helenou, matkou cisára Konštantína. Táto svätica prežila veľmi pohnutý život. Zakúsila nečakanú slávu i veľké poníženia. Pochádzala z nízkych plebejských vrstiev. V rímskej provincii Bitínii v mestečku Drepane pracovala v maštaliach. Tam si ju všimol rímsky generál Konštancius Chlorus, ktorý, očarený jej krásou a inteligenciou vzal si ju za ženu. Keď sa však neskôr stal spolucisárom, musel ju podľa vtedajších pravidiel prepustiť. Medzitým sa im však v roku 274 narodil syn Konštantín. Keď prebral vládu nad Rómom, jeho matke sa opäť dostalo slávy. Niekoľko rokov sa Helena stáva kresťankou. Jej prítomnosť veľmi vplývala na syna Konštantína a na jeho postoj ku kresťanom. Isto aj vďaka jej pôsobeniu dostala v tomto období Cirkev taký veľký priestor na rozmach. Kresťania sa viac nemuseli skrývať, utajovať, stavali sa baziliky, zvolávali

sa koncily. V roku 326 sa cisárovná Helena už v pokročilom veku vydala na cestu do Svätej zeme. Údajne ju k tomu viedli aj dramatické udalosti v cisárskej rodine – Konštantín kvôli intrigám dal zavraždiť svojho syna Krispa, neskôr aj svoju manželku Faustu. Na tejto púti pokánia cisárovná venovala prostriedky na obnovenie miest ukrižovania Krista. Počas prác podľa tradície objavili pozostatky Kristovho kríža, ako aj ďalšie nástroje umučenia – klince, tabuľku, tréno... Táto udalosť vyvolala veľký ohlas v celej Cirkvi. Cisárovná mala dostatok prostriedkov na jej spropagovanie. Nechala postaviť baziliky v Jeruzaleme aj v Ríme, kde sa uschovávajú čiastky tejto vzácnej relikvie. Na pamiatku týchto udalostí sa 2. mája v Cirkvi začal sláviť sviatok Nájdenia svätého kríža.

O niekoľko storočí neskôr však úcta k vzácnej relikvii Kristovho kríža dostala veľkú ranu. V roku 614 perzský kráľ Chosroes II. s veľkým vojskom dobyl a vyplienil aj Palestínu, vozraždil alebo vzal do zajatia mnohých kresťanov, medzi nimi aj Jeruzalemského patriarchu Zachariáša. Ulúpil aj vzácnu relikviu Kristovho kríža. Chcel za ňu získať veľké výkupné. Tieto udalosti silno otriasli byzantským cisárom Herakliom. Podľa tradície zmenil svoj dovtedajší hriešny spôsob života, rozíšiel sa s nezákonnou manželkou a v kajúcom rúchu sa vydal na výpravu s cieľom zachrániť zajatých kresťanov spolu s vzácnu relikviu. Po dlhých peripetiách sa výprava šťastne skončila. Štrnásteho septembra roku 629 cisár Heraklius spolu s patriarchom Zachariášom vstúpili vo veľkom sprievode do Jeruzalema. Kríž uložili na oltár do baziliky, kde býval predtým. Tento deň sa začal v Cirkvi sláviť ako sviatok Povýšenia svätého kríža, ktorý sa zachoval dodnes.

Objaviť a povýšiť Kristov kríž v dnešných časoch

Udalosti, ktoré viedli k zavedeniu sviatku Povýšenia svätého kríža sú možno zaujímavé pre tých, čo majú radi históriu. Ale môžu a majú byť silnou inšpiráciou pre každého kresťana. Obsahujú totiž určitú symbolickú výpoveď, ktorá platí v každom čase a za každých okolností.

Aj dnes Cirkev ako celok, ale aj každý kresťan osobitne, každá kresťanská rodina a spoločenstvo stojí pred stále aktuálnou výzvou – zakúsiť objavenie a povýšenie Kristovho kríža. Čo to znamená v praxi?

Na duchovnej rovine je to výzva vždy znova rozjímať nad nekonečnou Božou láskou, ktorá sa prejavila práve na kríži. Pohľad na kríž nám zjavuje Boha ako lásku.

Na mravnej rovine sme pozvaní objaviť spoznanie medzi našimi životnými krížmi a krížom Krista a povýšiť tak naše kaž-

dodenné utrpenia na prejavy lásky, ochoty obetovať sa za iných, ako sa Kristus obetoval za nás.

Na vonkajšej rovine je nastávajúci sviatok Povýšenia svätého kríža pre nás výzvou dať čestné miesto symbolu Kristovho kríža v našom prostredí. Možno bude treba očistiť od prachu kríž v našej obývačke, alebo ho tam možno bude treba znovu umiestniť miesto iných „modernejších“ symbolov, ktoré ho, žiaľ, nahradili. Isto, je múd-

re všímať si a vážiť symboly kríža v našom okolí. Možno každodenne prechádzame okolo nejakého kríža a ani sme si to doteraz nevšimli.

Na záver sa zastavme v rozjímaní pri modlitbe – hymne zo sviatku Povýšenia svätého kríža:

*Vitaj, Kríž svätý, vitaj, sveta nádhera,
ty nádej pravá, z ktorej radosť vyviera,
znamenie spásy, v nebezpečí istota,*

*ty si Strom nadprirodzeného života.
Križ hoden úcty, Križ ty životodarný,
ty klenot sveta, balzam duší nezdravých,
vzdávame poctu Krížu, hoci nehodní,
otroci cez Strom, cez Strom Kríža slobodní.
Nech Synov Kríž je na česť Bohu Otcovi,
rovnako na česť Duchu Tešiteľovi;
buď Povýšenie Kríža svetu na spásu
a nebešťanom zdrojom šťastia a jasu.
Amen.*

Jozef Pajerský, kaplán

NÁŠ ROZHOVOR

Je neskoro na privítanie pána diakona v našej farnosti, lebo keď vyjde toto číslo, bude už asi na odchode. Počas celých dvoch letných mesiacov sme dostávali otázky: „Kto je ten nový kňaz?“ Chceme aspoň týmto rozhovorom napraviť to, čo sa nám v augustovom čísle nepodarilo. A tak odpovedáme: dp. Vladimír Mikulec je diakon, čaká ho ešte rok štúdia na Cyrilometodskej bohosloveckej fakulte a v našej farnosti je (bol) na diakonskej praxi. Viac o sebe povie sám.

• **Povedzte prosím, pán diakon, našim čitateľom niečo o sebe: Odkiaľ pochádzate, kde a ako ste trávili svoje detstvo a študentské roky, aká bola Vaša cesta ku kňazstvu...?**

- Pochádzam z Bratislavy-Dúbravky, kde som žil až do nástupu do kňazského seminára. Potom sa moji rodičia presťahovali do Lozorna. Mal som šťastné detstvo a mám z neho množstvo pekných zážitkov aj napriek tomu, že sme nikdy nemali peniaze nazvyš, a teda som nemohol mať všetko, čo mali moji rovesníci. Mám troch bratov, milujúcich rodičov a mnoho priateľov. Okrem vzťahu k Bohu práve tieto vzťahy v rodine a priateľstvá ma formovali v láske a službe bližným. Po ukončení ZŠ som študoval na SPŠ Stavebnej a na Stavebnej fakulte STU v Bratislave, kde som potom externe ako zamestnanec Ústavu Hydrológie SAV obhájil aj doktorát. V rodnej farnosti som bol členom viacerých speváckych zborov, venoval som sa birmovancom a samozrejme som aj ministroval. Povolanie ku kňazstvu som pociťoval už od mladosti. Pán dáva do srdca tým, ktorých povoláva do kňazstva, podobnú podmienku ako bohatému mladíkovi z evanjelia: „Predaj všetko čo máš a nasleduj ma!“ Ak sa človek odovzdá do Pánových rúk, dostáva oveľa viac, ako keď nasleduje iba svoje plány. To som napokon pocítil aj ja.

• **Nepomysleli ste niekedy aj na inú životnú cestu, ako na cestu kňaza? Pán Vás obdaril krásnym hlasom a je nádherné spevom velebiť Boha – zažívame to pri adoráciách, ktoré vediete –, no nikdy ste nechceli byť napríklad spevákom?**

- Iste, Pán Boh prirodzene povoláva do manželstva a ja som sa vo vedomí zodpovednosti za budúcnosť svojej eventuálnej rodiny snažil čo najlepšie pripraviť do života. Lásku k hudbe a spevu som zdedil z rodiny. Hudbu som vždy vnímal ako najobľúbenejší koníček, ale nepomýšľal som sa ňou živiť. Chcel som byť vo svojom odbore vedeckým pracovníkom, čo sa mi aj podarilo. No Boží hlas, ktorý neustále znel v mojom srdci, si ma pritiahol k sebe a ja som sa rozhodol ísť za ním.

• **Spomenuli sme, že mnohí naši veria-**

ci Vás pokladali za kňaza. A hoci sme už v našom časopise písali o tom, čo je diakonát, povedzte, prosím, našim čitateľom niečo o službe diakona stále ešte študenta bohoslovnia – na rozdiel od trvalého diakona.

- Na diakonov sa vkladajú ruky nie na kňazstvo, ale na službu (LG 29). Úlohou diakona je teda v osobitnej spätosti so svojim biskupom pomáhať a slúžiť biskupom a kňazom pri slávení Božích tajomstiev, predovšetkým Eucharistie, rozdávať ju, asistovať pri uzatváraní manželstva a požehnať ho, hlásať evanjelium a kázať, predsedáť pri pohrebných obradoch a venovať sa rozličným charitatívnym službám. Kandidáti, ktorí sú určení na kňazstvo, môžu sa pripustiť k diakonátu po završení dvadsiateho tretieho roku života iba po skončení piateho roku filozoficko-teologických štúdií. Pred povýšením do kňazského rádu sa diakoni majú zúčastňovať na pastoračnej starostlivosti vykonávaním posvätného rádu diakonátu. Medzi diakonskou a kňazskou vysviackou treba zachovať časový odstup aspoň šiestich mesiacov. Neženatý kandidát na trvalý diakonát sa môže pripustiť k diakonátu po ukončení času formácie a završení dvadsiateho piateho roku života; ženatý kandidát na trvalý diakonát tiež po ukončení času formácie, završení tridsiateho piateho roku života a so súhlasom manželky (CIC 1031-1032).

• **Ako sa cítite v našej farnosti? Naplnila sa Vaša predstava o diakonskej praxi?**

- Vo farnosti sa cítim veľmi dobre. Je tu veľké spektrum živých spoločenstiev, a preto aj možnosť slúžiť a nadviazať mnohé vzťahy.

• **Poznali ste blumentálsku farnosť blížšie aj pred príchodom na prázdninovú prax?**

- Ako rodený Bratislavčan som niekoľkokrát blumentálsku farnosť navštívil, najmä pri svätých omšiach ráno, cestou do školy či do práce.

• **Nedá mi neopýtať sa, či ste vedeli, že v našom chráme sa nachádza milostivý obraz Matky dobrej rady?**

- Nevedel som o tomto milostivom obraze, ale Panna Mária je takto iste dobrou pomocou pre farníkov, keď potrebujú

urobiť vážne rozhodnutia vo svojom živote. Ona sa v celom svojom živote slobodne rozhodovala konať vždy v súlade s Božou vôľou.

• **Čo pre Vás znamená Panna Mária?**

- Panna Mária je pre mňa v prvom rade matkou. Cez ňu, Matku Božieho Syna darovanú nám za matku na kríži, stávame sa synmi a dcérami Nebeského Otca. Ona je predobrazom našej budúcej slávy, ak budeme svoj život riadiť podľa Božieho plánu s nami. Ona sa neustále prihovára za nás u Syna, v ktorého rukách je všetok súd.

• **V jednej z prvých Vašich kázni ste v nadväznosti na čítania hovorili o slobode. Žijeme v časoch, kedy je toto slovo veľmi frekventované a často zneužívané, akoby v mene slobody bolo dovolené čokoľvek. Kde sú hranice, ktoré by človek v bežnom živote nikdy nemal prekročiť? Mám na mysli oblasť medziľudských vzťahov, morálky v užšom i širšom zmysle slova..., ale aj, a to (nielen veriaci) predovšetkým, vo vzťahu k Bohu a Cirkvi?**

- Hranice slobody človeka v širšom zmysle vyplývajú z toho, ako bol stvorený. To jednoducho povedané znamená, že človek má slobodu, ktorú obmedzuje jeho človečenstvo. Ďalej slobodu človeka vymedzuje sloboda ostatných ľudí, s ktorými žije. Ďalším mantinelom slobody človeka je Boží zákon, ktorého časťou je prirodzený morálny zákon vpísaný do vnútra každého človeka bez ohľadu na kultúru, rasu a pohlavie, podľa ktorého vie, že čo nechce, aby druhí robili jemu, nemá robiť ani on iným. Pre kresťana je záväzný aj Boží pozitívny zákon, ktorý je sčasti aj pozitivizáciou prirodzeného morálneho zákona, čo môžeme vidieť aj pri rozbere desatora. Ďalej sú pre kresťana záväzné aj ľudské pozitívne zákony v spoločnosti, v ktorej žije, ale len nakoľko neprotirečia Božiemu zákonu. Aj ľudské pozitívne zákony by mali byť iba pozitivizáciou a aplikovaním Božieho zákona do detailov, ktoré si vynucujú pomery danej spoločnosti, aby sa zamedzilo anarchii, aby sa udržal a rešpektoval poriadok, spoločné dobro, ale aj dobro jednotlivcov.

Za rozhovor ďakuje X. Duchoňová

SVÄTÝ KOLUMBÁN A SVÄTÝ KOLUMBA

V írskom Dubline, ako sme o tom už písali, sa v dňoch 10. – 17. júna konal Eucharistický kongres. Jeho motto bolo: *Eucharistia, spoločenstvo s Kristom a s bratmi*. Cieľom toho tohtoročného bolo upevniť vedomie, že Eucharistia má centrálnu úlohu v živote a misii Katoľickej cirkvi, napomôcť veriacim v intenzívnejšom prežívaní liturgie a upriamiť pozornosť na sociálnu rovinu Eucharistie. Jedným zo svätcov uctievaných v tejto krajine je aj svätý Kolumbán. Rád by som Vás, milí čitatelia, oboznámil aj s týmito svätcami.

Svätý Kolumbán sa narodil v roku 543 v oblasti Leinstru. Získal dobrú výchovu a výučbu. Už v mladosti sa rozhodol pre asketický život. Prirodzene ho lákalo aj manželstvo. Jedna stará pustovníčka mu poradila, aby sa odsťahoval tam, kde nežijú až také pekné dievčatá. Potom pokúšenia budú menej intenzívne a ľahšie sa budú dať prekonať. Kolumbán ju poslúchol a rozhodol sa odísť z domu.

Keď sa to dozvedela jeho matka, nechcela ho pustiť, preto si ľahla dolu tvárou na zem do dverí. Kolumbán si spomenul na slová Pána Ježiša: *Ak niekto prichádza ku mne a nemá v nenávisť svojho otca, matku, ženu, deti, bratov, sestry, ba aj svoj život, nemôže byť mojim učeníkom* (Lk 14, 26). Rozhodne prekročil svoju mamu a odišiel hľadať kláštor s prísnyim spôsobom života. Po viacerých rokoch, keď sa Kolumbán zdokonalil v kresťanskom a mníšskom živote, pocítil volanie, že sa má vydať ako misionár, kam ho Pán bude viesť. Pridali sa k nemu dvanásť mníši, s ktorými sa preplavil do Gálie, čo je súčasne Francúzsko.

Veľká Rímska ríša skolabovala a pri sťahovaní národov nastal spoločenský rozklad. Kolumbán našiel v Európe zvyšky kresťanskej viery a cirkevného usporiadania, ale kresťanský spôsob života a morálka boli na úpadku tak medzi obyčajnými ľuďmi, ako aj medzi vládnuou vrstvou. Tamojšia hierarchia bola bezmocná až ľahostajná. Kolumbán hľadal medzi miestnymi kráľmi niekoho čestného, najmenej skazeného. V Burgundsku našiel kráľa Gontrama, ktorý mníchov rád prijal pod svoju ochranu a daroval im hrad Annegray, čo bola stará pevnosť Rimanov v ruinách.

Mníši žili jednoduchý život v modlitbe a práci. Nanovo vyklčovali lesy, skultivovali pôdu, učili ľudí pracovať na poli a popritom sa modlili, študovali, prepisovali knihy a vyučovali mládež. Príklad ich horlivého kresťanského života sa šírila po okolí. Ko-

lumbán sa zvykol uchýliť do ústrania. Jedného dňa, keď šiel k svojej jaskyni, z ktorej vyhnal medveďa, rozmyšľal nad tým, či je zúrivosť divokej zveri horšia než zloba ľudí. Zrazu ho obkolesila svorka dvanástich vlkov. Kolumbán ostal stáť a v duchu sa pomodlil: *Deus in adiutorium - Bože, prídmi na pomoc* - čo je časť zo sedemdesiateho žalmu a zároveň úvod do každej modlitby breviára. Vlci pristúpili bližšie, oňchali jeho oblečenie, obrátili sa a pokojne jeden za druhým odišli. Aj on pokračoval vo svojej ceste, keď zrazu počul hlasy švábnych zbojníkov, ktorí terorizovali krajinu svojimi lúpežnými prepadnutiami. Potichu sa skrýl v neďalekej húštine, kým neprešli okolo. Svätý Kolumbán ďakoval Bohu, že ho v ten deň uchránil od tlmy vlka a zloby oveľa nemilosrdnejšieho zbojníka.

Svätec v okolí založil ďalšie tri kláštory, pretože mal zanedlho stovky nasledovníkov. Popri náročnej práci zorganizoval vo svojich kláštoroch nepretržitú modlitbovú službu - duchovnú reťaz. Mníši sa v skupinách neustále modlili, a tak napodobňovali anjelov v nebi, ktorí sa neustále skláňajú pred Božím baránkom.

Kolumbán mal neprajníkov aj medzi miestnymi kňazmi a biskupmi, no odvolal sa na pápeža, ktorý potvrdil jeho činnosť. Raz jeho a ostatných mníchov írského pôvodu vykázali z krajiny. Nasadili ich na loď smerujúcu do Írska. Tá však hneď pri brehu narazila na plytčinu. Poverčiví námorníci ich odmietli viesť ďalej. Kolumbán v tom videl Boží zásah a ostal so svojimi bratmi v Európe. Keď videl neprijatie medzi kresťanskými kráľmi, rozhodol sa ísť na pohanské územia. Na súčasnom území Švajčiarska založil kláštor. Zanechal tam svojho najhorlivejšieho žiaka svätého Gallusa. Po ňom je dodnes pomenovaný kantón aj mesto St. Gallen.

Kolumbán bol už sedemdesiatročný, keď sa rozhodol prejsť Alpy smerom do

Itálie. V Miláne povzbudzoval kresťanov v katolíckej viere proti heréze arianizmu. Od miestneho panovníka dostal územie medzi Janovom a Milánom nazývané Bobbio v údolí Trebbia. Kolumbán založil nový kláštor, ktorý sa potom stal kultúrnym centrom porovnateľným so známym Montecassinom. Tu dožil do konca svojho života. Zomrel 23. novembra r. 615 a tento dátum je doteraz v rímskom rite jeho pamätným dňom.

Posolstvo sv. Kolumbána vytrvalo zdôrazňuje obrátenie a odpútanie sa od pozemských dober, pričom má na zreteli večné dedičstvo. Svojím asketickým životom a nekompromisným postojom zočivoči skazenosti mocných pripomína prísnu postavu Jána Krstiteľa. Jeho prísnosť však nikdy nebola sama osebe cieľom. Bola iba prostriedkom na slobodné otvorenie sa Božej láske, odpoveďou celého jeho bytia na dary prijaté od Boha a znovuvytvorením Božieho obrazu v sebe.

S veľmi podobným menom je z írskych svätcov známy **svätý Kolumba**. Žil v tom istom čase ako Kolumbán (521 - 594). Zo začiatku sa v kláštore venoval prepisovaniu kníh. Stal sa známym aj preto, že sa ako prvý v írskej histórii zapletol do sporu o autorské právo. Bez súhlasu majiteľa prepisal jednu vzácnu knihu a nový rukopis si ponechal. Vlastník knihy sa však dožadoval náhrady. Obrátil sa na súd nech rozhodne. Sudca vyniesol nasledujúci rozsudok: „Ku každej krave patrí jej teľa, ku každej knihe jej kópia.“ Pre tento spor nastalo aj krviprelievanie. Zabitých bolo asi tritisíc ľudí. Kolumba chcel odčiniť túto tragédiu. Rozhodol sa ísť ako misionár do Británie, ktorej sever bol pohanský. Chcel získať toľko pohanov pre vieru, koľko zomrelo pre jeho chybu. Pôsobil medzi Piktami čiže dnešnými Škóťmi. Založil kláštor na ostrove Iona v roku 563 a odtiaľ vychádzali jeho misionári nielen do Británie, ale aj do celej Európy.

My si uctieваме svätých Cyrila a Metoda, ktorí priniesli vieru našim predkom. Predpokladá sa však, že už asi 100 - 150 rokov pred nimi pôsobili aj na našom území iro-škótski misionári.

Zdenko Tkáčik, kaplán

NAŠA FARSKÁ UNIVERZITA

1150. VÝROČIE PRÍCHODU
SVÄTÝCH CYRILA A METODA

Počujte Slováci...

V mene Božom slávime Rok svätých Cyrila a Metoda. Pre žiakov a študentov sa začína nový školský rok. Aký bude? Celkom iste náročnejší ako ten vlaňajší. Bude treba ísť ďalej. Neostať pri poznaní toho, čo sme sa naučili vlani. Neustále potrebujeme ísť dopredu. A ak to platí v získavaní a rozvíjaní vedomostí, tak to musí platiť aj v rozvíjaní duchovného obzoru.

Ten nám už 1150 rokov pomáha rozvíjať skutočnosť, že sme veriaci v Krista a jeho evanjelium spásy môžeme už dlhé roky poznávať v nám zrozumiteľnej v re-

či. **Potrebujeme však dobre poznať svoju históriu, aby sme mohli pevne stáť vo viere aj v týchto zmätočných časoch. Biskup Viliam Judák nám hovorí jasnou a zrozumiteľnou rečou, ktorá by sa práve teraz na začiatku nového školského roka mala hlboko vryť do srdca pedagógov, ale aj žiakov a študentov. Hovorí o našom mieste v moder-**

nej spoločnosti. **Práve teraz sa začína nový školský rok. Aký bude? Celkom iste náročnejší ako ten vlaňajší. Bude treba ísť ďalej. Neostať pri poznaní toho, čo sme sa naučili vlani. Neustále potrebujeme ísť dopredu. A ak to platí v získavaní a rozvíjaní vedomostí, tak to musí platiť aj v rozvíjaní duchovného obzoru.**

nej Európe, ako aj o neustále živom dedičstve našich otcov. Hovorí o zodpovednosti za vieru nielen u nás, ale aj na európskom kontinente a na celom svete. „Budme hrdí na svoju vieru! Ako však môžeme byť hrdí na niečo, čo nepoznáme a nevedujeme si, čo viera v Krista dala celej Európe, ktorá svojou históriou a bohatým duchovným dedičstvom má výnimočné a nezastupiteľné miesto medzi inými svetadielmi.

Kresťanstvo tu uskutočnilo mohutný integračný proces, na konci ktorého stálo kresťansko-humanistické smerovanie národov. Kresťanstvo sa stalo tmelom, ktorý spájala rôzne kmene i národy do väčších celkov a zabezpečovalo nové formy existencie nielen v lokálnych, ale aj v širších medzinárodných súvislostiach. V slovenskom národe sa od začiatku jeho kresťanskej a národnej histórie prejavuje hlboká oddanosť k Večnému mestu ako ku *caput et mater* (hlave a matke) kresťanstva. Toto duchovné spojenie s Rímom a Petrovou katedrou trvá už vyše tisícsto rokov.

Predslovanskí obyvatelia nášho územia prišli do kontaktu s kresťanstvom - najmä prostredníctvom obchodných a vojenských ciest a vďaka Jantárovej ceste spájajúcej naše územie a starokresťanskú obc-patriarchát v Aquilei, a priame kontakty predslovenského obyvateľstva na našom území s kresťanstvom siahajú do druhej polovice druhého storočia (až do čias rímskeho cisára Marka Auréliá). Po vlne sťahovania a príchode starých Slovákov na naše územie na prelome 5. a 6. storočia, však nemáme nijaké konkrétne doklady o systematickej a trvalejšej kristianizácii, aj keď nemožno vylúčiť pôsobenie iro-škótskych a aj gréckych misionárov.

Organizovaná kristianizačná činnosť sa výrazne prejavuje koncom 8. storočia, predovšetkým v jeho druhej polovici, keď v juhonemeckej oblasti už bola ustálená cirkevná organizácia a po porážke Avarov tu boli nové možnosti evanjelizačnej činnosti. Najvýznamnejšia udalosť späť s našimi národnými a kresťanskými dejinami je však nesporné historická chvíľa, keď prišli na naše územie solúnski bratia: Konštantín a Metod.

Pre nás je nepochybným znakom, že význam i zmysel kresťanstva si naši predkovia už dávno zhrnuli do pojmu dedičstvo otcov, čiže do cyrilo-metodského kultu, ktorý nikdy neprestal pôsobiť v našich dejinách, ale tu žil a účinkoval ako živá sila viery udržiavajúca nás v ťažkých časoch našich dejinných osudov. Preto právom môžeme byť hrdí na to, že až do súčasnosti Európa nesie stopy cyrilo-metodstva a je len samozrejme, že sa najviac prejavujú v našich dejinách. „Od čias, čo byzantskí misionári, sv. Konštantín (Cyril) a sv. Metod, pre nás všeobecne známi ako *Apostoli Slovanov*, si pripútať našich predkov v Moravskej ríši ku kresťanskému Rímu, a tým aj k západnej kultúrno-náboženskej orientácii, stala sa cyrilo-metodská idea po celé naše dejiny druhou prirodzenosťou slovenského života. Stopy cyrilo-metodstva v našich dejinách nás upevňovali nielen v jednote s Rímom, ale prehlbovali aj naše vedomie o vlastných dejinných osudoch. Preto tieto hodnoty

ostávajú pre náš národ a pre Slovanov vôbec prameňom obnovy tých duchovných síl, ktoré nás udržali pri živote a pri viere po celé tisícročie.

Preto napriek nepriazni čias nachádzame túto tradíciu v mnohých liturgických textoch na našom území už v 13. a 14. storočí, a potom nepretržitý rad literárnych a historických diel až po naše časy. Nielen naši predkovia, ale ani tí, čo sa hlásili k tejto hodnote po celé stáročia, nemohli odolať ponuke, o ktorej hovorí Konštantín v Proglase:

Bo slepým oni slúbili, že uvidia, a hluchí, ajhľa, Slovo Pisma počujú, lebo je Boha poznať totiž potrebné. A preto čujte, čujte toto, Sloveni: dar tento drahý vám Boh z lásky daroval...

I horiacemu ohňu navždy uniknúť, počujte, čo vám vlastný rozum hovorí, počujte všetci, celý národ slovenský, počujte Slovo, od Boha vám poslané, Slovo, čo hladné ľudské duše nakrmi.

Preto si potrebujeme uvedomiť, že **„vytrhnúť Krista a kresťanstvo z dejín Slovákov by znamenalo negovať a falšovať slovenské dejiny.** Kresťanská viera sprevádzala Slovákov celými dejinami. Kým väčšie národy zmizli z mapy sveta, práve tieto hodnoty, ktoré vniesli do života našich predkov solúnski bratia, zachránili malý slovenský národ pred zánikom a pred vymretím počas rôznych ťažkých období vojen, hladu a útlaku.

Dnes, keď sa usilujeme o čestné miesto Slovenska a Slovákov vo veľkej rodine európskych národov, robíme tak vo vedomí, že duch kresťanstva ešte ani dnes neopustil tento kúsok slovenskej zeme, a najmä v úsilí, aby tu aj naďalej ostal a aby sa jeho pomocou podarilo odstrániť deficit mravných zásad, ktorý zaplavuje aj náš slovenský svet. Veď na toto teritórium a na začiatky našich kultúrnych dejín sa viaže také vrcholné kresťanské úsilie, ktoré je užitočné mať stále na pamäti.

Preto návrat k vlastným koreňom znamená uviesť do života vzácne hodnoty, ktoré sa prejavujú aj v úcte k človeku a k jeho najhlbším hodnotám. Kiež nám svätí Cyril-Konštantín a Metod - muži silní vo viere, nádeji a láske, ktorí hlásali Božiu spásu a jeho pokoj, a tak začali budovať civilizáciu lásky - „pomáhajú svojim príkladom a orodovaním!“

Slovenský národ potrebuje dobre poznať svoje dejiny, potrebuje poznať svoje

korene, svoju identitu. Bez poznania tohto si nijaký mladý človek nedokáže uvedomiť čo to je *Dedičstvo otcov*. Lenže ruku na srdce - **poznáme to my dospelí, vieme to zadefinovať my, ktorí žijeme v tom, že chodíme do kostola, pristupujeme k sviatostiam, čítame náš Blumentál a myslíme si, že to je to najdôležitejšie, a že sme urobili sme všetko pre rozvoj viery?** Uvedomujeme si, že viera bez skutkov je mŕtva? Potrebujeme oživiť svoju vieru. Aj uvedomením si, hodnoty odkazu dejín a misie solúnskych bratov a pokračovať vo vyorávaní brázdy, ktorá má svoj začiatok práve u sv. Cyrila a sv. Metoda. Slová biskupa Judáka sú veľkou výzvou: „Sme na začiatku tretieho tisícročia našich dejín a ako súčasníci tohto prelomu vekov **sme svedkami obrovských zmien.** Nemôžeme však nemať pred očami historickú chvíľu, keď si naši dávní predkovia v duchu Rastislavovom a Metodovom po prvý raz vytyčovali svoju (a tým aj našu) kresťanskú orientáciu. Cyrilo-metodská idea je po celé naše dejiny druhou prirodzenosťou slovenského života. Stopy cyrilo-metodstva v našich dejinách upevňovali nás nielen v jednote s Rímom, ale prehlbovali aj naše vedomie s vlastnými dejinnými osudmi. Preto tieto hodnoty ostávajú pre nás prameňom obnovy tých duchovných síl, ktoré nás udržali pri živote a pri viere po celé tisícročie. Naozaj, od chvíle, keď pápež Hadrián II. roku 867 privítal v Ríme Rastislavovu veľkomoravskú kresťanskú delegáciu na čele s Konštantínom a Metodom, ktorí priniesli do Večného mesta staroslovenské bohoslužobné knihy, a čo otec kresťanstva vyslovil súhlas s touto liturgiou, vstúpil náš národ do dejín kresťanského sveta a do dejín Európy. Prerástol tak hranice Veľkomoravskej ríše a začal sa podieľať na európskom duchovnom dianí. A keď sa Metod stal arcibiskupom a metropolitom novozriadenej moravsko-panónskej cirkevnej provincie, vyrástol v strednej Európe - „pod ochranou svätého Petra“ - nový cirkevno-politický faktor, ktorý museli rešpektovať pre vzťah k Rímu oveľa väčšie obdobie utvára tých čias. Priam poetický dejinný cestu nášho národa vyjadril slovenský spisovateľ žijúci nútene v zahraničí Pavol Hrtus Jurina: „To sme i my, to sú i naše ústa, čo kedysi v piatom či šiestom storočí po príchode na podtatranské svahy a do dunajskej kotliny hovoria: Tu sa usadíme, tu bude náš domov. To sme my, čo miešame maltu pre murárov, keď stavajú prvý kresťanský kostol v starodávnej Nitre. To sme my, čo víťame s nadšením a s radosťou v duši svätých bratov zo Solúna. Vinieme sa k nim, lebo hovoria našim jazykom, ktorému rozumieme. Sú naši a sme ich. To sme my, čo pred tisícsto rokmi kľáčime skrúsení a v bolesti, keď Metod, veľký orač na Kristovej roli, dokonáva pozemskú púť...“

Cyrilo-metodské dedičstvo nie je mŕtve bremeno. Nie je muzeálnou záležitosťou, ktorú každoročne „oprašujeme“. Je to sprítomnená historická skúsenosť, ale aj inšpirácia k stavbe na týchto fundamentoch, či krok aj k nevyhnutným korektúram nášho smerovania“. Daniel Dian

ÚRADNÉ HODINY NA FARSKOM ÚRADE

doobeda Po – Pi: 9,00 – 11,00 h; poobede Po – Št: 14,30 – 16,30 h; telefón (kancelária): 55 56 23 19, 0904 555 566; zaopatrovací mobil: 0948 313 363 (služi výlučne na zaopatrovanie chorých).

SVÄTÉ OMŠE

- **nedeľa a sviatky:** 6,00; 7,30; 9,00; 10,30; 12,00 (ak sviatok pripadá na sobotu, sv. omša o 12,00 h nie je); 16,30; 18,00 (mad.); 19,00 h; • **pracovný deň:** 5,45; 6,30; 16,30; 18,00 h, v sobotu popoludní len o 18,00 h; vo štvrtok o 18,00 h sv. omša v latinskom jazyku;
 - **sviatok v pracovný deň:** 5,45; 6,30; 10,30; 16,30; 18,00; 19,00 h alebo podľa oznamov; • **deň pracovného pokoja, ktorý nie je cirkevne prikázaný sviatok:** ako v nedeľu; sv. omša o 18,00 h nie je.
- Počas školského roka:
sv. omša pre mládež utorok – 18,00 (spieva zbor Běčkari)
sv. omša pre birmovancov piatok – 18,00 (spieva mládežnícky zbor)
sv. omša pre deti nedeľa – 10,30 (spieva mládežnícky zbor)

VYSLUHOVANIE SVIATOSTI ZMIERENIA

- vo **všedné dni** ráno pri sv. omši o 6,30 h, večer pri sv. omši o 16,30 h a pri sv. omši o 18,00 h • v **prvopiatočnom týždni** aj pri rannej sv. omši o 5,45 h (pondelok až piatok); vo štvrtok a piatok od 15,00 h • v **nedeľu dopoludnia** medzi sv. omšami (v prípade potreby aj počas sv. omše).

FATIMSKÁ SOBOTA

1. 9. po sv. omši, ktorá sa začína o 6,30 h, teda asi o 7,15 h, kedy sa chceme stretnúť pri modlitbe sv. ruženca.

VEČERADLO S PANNOU MÁRIOU

v sobotu 15. 9. ráno po sv. omši, ktorá sa začína o 6,30 h.

ADORÁCIA

- v **strediu** po skončení sv. omše, ktorá začína o 6,30 h, s modlitbou sv. ruženca • vo **štvrtok** po skončení sv. omše, ktorá začína o 16,30 h; do 17,55 h.

KATECHÉZA

- **rodičov, ktorí žiadajú krst svojho dieťaťa**, každú stredu o 18,00 h. Účasť obidvoch rodičov je potrebná. Očakávame aj krstných rodičov. Nahlásiť krst dieťaťa a vyplniť krstný listok možno v ktorýkoľvek deň v úradných hodinách v kancelárii farského úradu. Potrebným dokladom je rodný list dieťaťa.

- **pred prijatím sviatosti manželstva** sa snúbenci stretnú dvakrát s kňazom, raz so psychológom a raz s lektormi prirodzeného plánovania rodičovstva. Stretnutia sú vždy v pondelok o 18,00 h na farskom úrade. Začína sa prvým pondelkom v mesiaci. Je vhodné zachovať poradie stretnutí. Treba sa hlásiť aspoň tri mesiace pred plánovaným termínom sobáša. V týchto katechézach pokračujeme od mesiaca január.

- **príprava birmovancov** prebieha v skupinových stretnutiach vo všedné dni na fare. V pondelky, utorok a stredy o 18,00 h a v štvrtky a piatky o 17,00 h na fare. Zvlášť pre birmovancov je sv. omša v každý piatok o 18,00 h.

KNIŽNICA SVÄTEJ KATARÍNY - BLUMENTÁL

v utorok od 15,30 do 17,00 h, v stredu od 9,00 do 11,00 h a vo štvrtok od 16,00 do 18,00 h.

PORADŇA

- **pre prirodzené plánovanie rodičovstva** (Billingsova): St 17,00 – 19,00 h; potrebné je objednať sa na tel. č. 02/45 94 39 30;
- **sociálna:** Po 9,00 – 11,00 h;
- **právna:** v stredu 15,30 – 17,30 h, 1. a 3. štvrtok 9,00 – 11,00 h.

ŽENY ŽENÁM

sa stretávajú vo štvrtok od 14,00 do 16,00 h v miestnosti pre návštevy a katechézu.

ÚMYSEL APOŠTOLÁTU MODLITBY NA SEPTEMBER

Všeobecný úmysel požehnaný Svätým Otcom:

Aby politici konali vždy čestne, bezúhonne a s láskou k pravde

Misijný úmysel požehnaný Svätým Otcom:

Aby v kresťanských spoločnostiach rástla ochota posielat misionárov, kňazov a laikov s konkrétnou materiálnou pomocou do najchudobnejších cirkevných spoločností.

Úmysel Konferencie biskupov Slovenska:

Aby rodičia vyžadovali a katechéti skvalitňovali školskú a farskú katechézu.

VÝZNAMNÉ LITURGICKÉ DNI

7. 9. Sv. Marka Križina, Melichera Grodzieckého a Štefana Pongrácza, kňazov a mučeníkov

8. 9. **Narodenie Panny Márie**

12. 9. Najsvätejšieho mena Panny Márie

14. 9. **Povýšenie svätého kríža**

15. 9. **Sedembolestnej Panny Márie, patrónky Slovenska**

21. 9. Sv. Matúša, apoštola a evanjelistu

29. 9. Sv. Michala, Gabriela a Raфаela, archanjelov

OZNAMUJEME

- **omšové úmysly** na mesiac október sa budú zapisovať v pondelok 27. augusta od 16,00 h v krstnej kaplnke;
- v **nedeľu 2. septembra** pri spievaných svätých omšiach budeme vyprosovať dary Ducha Svätého pre žiakov, študentov a učiteľov modlitbou Veni Sancte;
- **od 1. septembra** budú v pracovné dni opäť bývať aj sväté omše o 18,00 h;
- na sviatok **Sedembolestnej Panny Márie** 15. septembra budú sväté omše o 6,00, 7,30, 9,00, 10,30 a 18,00 h (je už nedeľná);
- záujemci o **prípravu dospelých na prijatie sviatosti** – krstu, svätého prijímania a birmovania sa môžu prihlásiť v kancelárii farského úradu počas úradných hodín do konca septembra;
- **žiaci 9. ročníka ZŠ** a starší, ktorí chcú prijať sviatosť birmovania v našej farnosti, sa môžu prihlásiť do konca septembra v kancelárii farského úradu počas úradných hodín.

(Dokončenie zo s. 1)

nili vzťah „zamestnávateľ“ – „zamestnanec“ za vzťah „otrokár“ – „otrok“, ak by som bol neveriaci, potešil by som sa každému sviatku, aj cirkevnému, aby som mal ako novodobý otrok aspoň trochu voľna a oddychu.

Našej vlasti, nášmu národu a hospodárstvu skôr pomôže niečo iné – menej kradnúť, zabrániť megapodvodom, a nie na nich participovať, čestne pracovať, dať „posledné zbohom“ povestným „zlatým padákom“ a ľuďom za prácu dať aj trochu viac než minimálnu almužnu. Vezmime si ako vzor susedné Rakúsko. Krajina aj ekonomika tam funguje, a aj napriek sekularizácii tam majú mnohé cirkevné sviatky značnú a pozitívnu spoločenskú odozvu. Otázka času a spôsobu slávenia veľkých cirkevných sviatkov a ich uznávanie civilnými autoritami nesmie byť okrajovou témou ani u nás.

Keď nedávno navštívil Slovensko kardinál Leo Burke, ktorý vedie Apoštolskú signatúru – najdôležitejšie súdne fórum na pôde Katolíckej cirkvi, aj na základe skúsenosti zo svojej vlasti (USA) sa vyjadril takto: „Tým, že sa (sviatky) posúvajú na nedele, stráca sa čit pre posvätný čas.“

Neviem, ako sa diskusia okolo slávenia sviatku Sedembolestnej zavŕši. Ale z detstva v časoch totality si pamätám, že, aj napriek tomu, že nebolo v tie dni voľno a sviatky neboli ani vtedy cirkevne prikázané, rodičia, ale aj my deti sme cítili akúsi vnútornú povinnosť ísť do chrámu, lebo cez posolstvo solúnskych bratov sme sa učili vážiť si dar viery, ktorú nám priniesli a cez príklad trpiacej Panny Márie sme sa učili vyznávať vieru a žiť podľa nej bez ohľadu na okolnosti a nevyhovárať sa na nepriaznivé časy. Tieto dva sviatky nie sú len peknou jednorazovou a jednodňovou slávnosťou trochu obohatenou (náboženským) folklórom. Sú duchovným programom a zdrojom životných zásad na celý život.

Branislav Čaniga, Váš blumentálsky farár